

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 566. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1833_518A_1-txt-shoot-idm30827/facsimile.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

de følgende Slægter, og uskionomme maatte vi være i højeste Grad, om vi ikke ærbødig dvælede ved hans Minde, som saa kyndig og venlig har ledt os og gennem de utægligste og viltsomme Egne i Oldtidens Historie.

Tredie Puniske Krig.

At Døden skal have en Kar sag, bekende selv De, der mene, Livet ingen behøver, men at der til Døden, som til Lygten, kan gives mangfoldige Aarsager, som tit ei er værd at nævne, medens der til Livet, som til Sandheden, kun kan tænkes en eneste, høist mærkelig Aarsag, det er langt fra at lægges noksom paa Hjerte, Kiøbt Man, uden at have denne klare Erfarings-Sandhed fædig for Øie, er adels vilid i det store Levnets-Løb.

Medens derfor Livet hos Polyb gior Megatopolis til en Stor-Stad i Verdens-Historien, gior Døden i Kartago denne gamle Stadel-Stad for Verdens-Handelen og Meddelerske til Verdens-Ævnen saa ubetydelig, at vi snart kunde overseet dens Undergang, naar ikke det herkende Rom havde sat en i vore Dine utimelig Pris derpaa og ved en voldsom Forførmelse af den naturlige Død, fremkaldt et Kramp-Dræk, Man til alle Tider maa finde ligesaa mærks værdigt som grueltigt.

Vi har vi ingen Beskrivelse over den saakaldte tredie Puniske Krig eller rettere „Kartagos Forstyrrelse,“ uden af Alexanderbræner Appian, der levede omtrent tre hundrede Aar senere og var ingen Hærs-Mester; men Begreb-Stofferne vi har af Polybs Beretning forstiller os om, at Appian for det Meste har udskrevet ham, som ikke blot var et Dien-Bidne men var tillige et Dræk for den anden „Afrikæner,“ der fuldforde hvad den Første havde begyndt. Netop den sidste Omstændighed maatte imidlertid gior os lidt mistroiske, dersom Fremstillingen var til Romænes Ære, men

da den er til beres „usluttelig Skam,“ for vi ikke mistænkte en saa ivrig Dyrker af historisk Sandhed for at have med Villie forfættet det mindste, der kunde tjene til at sætte den mærkverdige Begivenhed i sit rette Lyd.

Numider-Kongen *Masfinisfa*, som allerede fød den fjerde *Scipio* vi og gjorde Gavn ved *Panna*, var til Karthaginerernes Uheld saa seilivet, at han endnu holdt Raad med den anden *Scipio*, og var tillige saa grandig, at det Treds-Billaar, hvorved de var forpligtede til at „*syldestige*“ ham, lod sig vanskelig opfylde. *Numerus* kunde derfor ri let fattes Anledning til en Undergangs-Krig, naar de ønskede den, men dog var Karthaginerne saa angest for en Saaban, at de, saasnart den truede, indseemuede det kvad *Rom* seftlangde, saa der var tilfældt ingen anden Udvei end at lade dem love, de vilde „*syldestige*“ det *umættelige Rom* og herved selv forpligtede sig til en „*Umuelighed*,“ som det stod *Romerne* frit for at gøre kvad *Ravn*, de vilde. Derpaa er det, vi maate vælte vor *Dynastifølsomhed*, thi om vi end vilde stiente *Masfinisfa* og hans *Numider* nogen, kan vi dog ikke, da *Numider* kun vil sige „*Nemader*“ eller *Folk* uden visse *Wærelser*, og saavel de nye som de gamle *Es* terretninger om *Utskanden* i „*Barbariet*“ er saa forvirede, at vi ikke engang kan gjøre os til, hvor *Masfinisfas* Hoved-Stad eller rettere *Hof-By*, *Kicta* eller *Skicta*, har ligget, men veed kun at *Strabo* lægger den i *Andalanda* til, og at *Masfinisfas* *Enes-Mærker* tilfældt har strakt sig ostenset *Karthago* ind i det *Tripolitansk*, thi det, ved den lille *Syete* (*Kades-Golf*), melder *Polyp*, de *Lades-Plads* er laede, kan stift strebs med *Karthago* om*). Da han nu, som *Polyp* siger, altid fulde have *Ret*, enten han havde det eller ikke, saa maatte *Karthaginerne* omstøbe ogsaa sinde

*) *Polyp* (*Besambjabs-Brudstuffer*) CXVIII. (om *Dyd*) XXXI. *Strabo* XVII. 832.

sig i at affkøbe ham saavel Boerne som den prægtig opbyggede Om-egn og ovenikøbet betale ham femhundrede Talenter i Bod for det lange Afstand. Ved denne Keilighed, siger Appian an, havde Cato Politis-Mester staaet i Spidsen af det Romerske Gesandtskab, som afsjorde Trækten, og han havde, ved at berøse Landet og noie undersøge alle Omstændigheder, fundet, at Kartagoes Eilling var endnu ikke blot misundelsesværdig men frygtelig for Rom, saa efter Romers-Netten burde den uden at skaanses ødelægges, hvad da ogsaa, fra den Dag af, skal have været Omvødet paa alle hans Forslag i „Raadet“ hvad i al Veiden de saa end ellers gjaldt*). Vel fandt han Medsigelse, da Somme mente, det var godt for den baskyriske Almue og den forgræfede Ungdom at have Lide, de kunde frygte for, men Cato, der var selvlidt som Massinisa, oplevede dog med ham vel ikke den Dag, da Kartago blev ødelagt i Bund og Grund, men dog den Krigs Begyndelse, som dermed lykkelig endted.

De formaarnde Mand i Kartago dannede nemlig tre skidige Partier: et Romersk, et Numidisk og et saakaldt Patriotisk eller Pobelagtigt, og da nu omtrent fyrtre og veire, som Hoved-Mand for Numidier-Partiet, drevs ud af Byen og tode til Massinisa, opkom derved en Krig, som der vel kom Romerske Gesandter for at afkrøbe, men med den hemmelige Dreie af se Tiden an, og hvis Massinisa seirede, ingenlunde standse Tingenes Løb. Nu seirede han virkelig, om ikke just i et standende Slag, saa dog ved derved at udbjungre den Kartaginensiske Leie og nedbugge Tropperne, som han havde lovet for Afgang, paa Hjem-Veien, og Kartaginenserne, som havde Massinisa for Portene, og hørde fra Italien, at Romerne udkrøe en stor Krigs-Hær, der sikker gjaldt dem, vidste nu ikke bedre Raad, end at domme Qasdrubal og Kartago fra Livet som Hoved-Mand

*) Plutarchs Cato his Gamle, Appian VIII. 68—69.

for Krigen, og at sende et ydmygt Gesandtskab til Rom med mange Underbødninger. Da nu imidlertid „Hædrene“ erklærede, at dermed var de ingentunde „fuldstgjorte“, bad Gesandterne ydmygselig om at faae at vide, hvad de da meer skulde gjøre, men fik kun det korte og færdige Svar „fuldstgjort i Rom“ og paa gjentagen Hørs-Spørgsel: hvorefter, den saakle Bøsteb, at det vidste Karthaginerne selv meget godt“).

Hvad enten nu Karthaginerne var lidt langsomme af Begreb eller de endnu trængte dem ved „at betroe sig“ til Romerne, saa kom selv dermed Utilkense dem i Fortøbet, og da de endelig sendte Gesandter til Rom med Fuldmagt til, efter Omstændighedens, at underkaste sig Alt, fandt de Krigen erkæret og Hæren afsaaet. Uden derfor at spille noget Dribli, overgav de sig da sære paa Naade og Unaade, hvorfor de fik Mær i „Raadet“ og den Trøst, at „Hædrene“ til Gien-Gjæld skulde dem Frihed under deres egne Love, deres Markke og alle Kos-Der, vare sig Statens eller Enkelt-Mands, dog paa Biskaa, at de inden tredive Dage sendte trehundredt adskillige Vorn som Gidsler til Rom, dæruim og gjorde „hvad Borge-Mestrene befalede.“ Skide kom nu Gesandterne hjem med den Bøsteb, og fikende Endel af Karthagos Raads-Herrer fandt det betænkeligt, at Romerne ikke havde nævnt et Ord om „Byerne“ men kun om Markerne og Kos-Der, fandt Man dog, det syntede ikke at giere flere Spørgsmaal og sendte Gidslerne, skienb, som Man vel kan tænke, kun under megen Graad og Røge af Medkommende, haade store og smaa. Saa snart Borge-Mestrene havde saait Gidslerne og affærdiget dem til Rom, gif de med Flaaden til Afrika, hvor Karthaginerne's Gesandter efter Ordre medte dem, for at spørge, hvad de havde Mær at befale, og fik til Svar, at de nu stode uden Sog
*) Appian VIII. 68. 70. 73—74.

maatte udtvære Alt hvad der høide til „Naaben og Værges“
og fiende Man ydmygelig gav Romerne at betænke hvad Følge-
rene vilde blive, aabød Man dog Strængt *).

Saaavidt Polyb, og efter denne Indledning er det af-
blest i sin Orden, hvad Appian meddeer, at da Man nu
kom med alle Naaben og Krigs-Redskaber, sagde Værges-Mes-
teren: det var smukt gjort, men lad mig nu se, I ogsaa finde
der jer kiønt taalmodig i Næsten af Raadets Beslutning, thi,
for ikke med mange Dødt at spilde den kostbare Tid, fort og
sødt: I måaa overlade os Kartago, som vi har bes-
temt, skal forsvares, men I har Lov til at slutte hvorhen
I vil, naar det blot er sitindstjorte Stadler fra Hæret **).

Det var altsaa „Hyldsigjærelsen“ som Karthaginienserne
havde været saa tungnemme til at fatte, uagtet Romerne dog
i et heelt Aarhundrede tydelig nok havde vist, de var ikke re-
lige, saalænge Karthago stod, og uagtet Hannibal noksem
havde værfærdiggjort deres Misstænke til den lumme og rige
„Afrikanske Slavinde“, der aldrig kunde glemme sit „forlorne
Dronningkab“, men værnede bestandig, som et stort, faldefæ-
digt, men dog endnu meget betroet Handels-Huus, om „bedre
Tider“, altsaa om sit „maadige Herkabs“ Udelæggelse. Gaa
denne Syns-Punkt betragtede Værges-Mestrene aabenbar Sagen
paa deres Høi. Seader, hvor Krigs-Hæren stod opskillet i
to Hæder, og Karthages Gesandter, ledte derimellem som til
Kættet-Stedet, stod ved Nebst, der som en Stenke holdt
dem i urdbelig Afstand fra Romes Høiher, og da nu disse „se-
nemme Liggere“ ved det fenslige Dødt af Lucius Scnso-
rinus, som ved et Torden-Slag, sigtede til Jorden, som i
et Kramp-Slag fransede, og som i Vildelse had og grab,
bandte og Rædselske Histrælls, sendtever deres Klæder og mis-
handlde sig selv, da saae Værges-Mestrene heimelig gennem

* Polyb (Gesandtskabs-Brudstykker) CXLII.

** Appian VIII. 80—81.

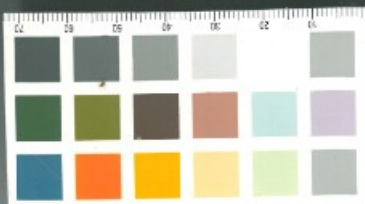

Gingte med denne uanfænbige Dyfserfel, der, som Skus-Epil betragtet, ei klæbte dem ildr undre saa fortvilede Omstændig- heder, men havde endog noget Størende ved sig. Reserit gik naturligviis ogsaa snart over, viftrat hørte latter af mangt et Romers-Di, saa Gesandterns faldt i Stillehed, des tænkte deres værgeløse og hjælpeløse Stilling og lod al Trods- sigthed fage, medens En af dem, ved Navn W a n n o, i en me- get oerantlig Tale ubvilledt de mange Grunde, der talte for at Romerne skulde skaae Kartago, saasom: den gamle Scipios Ræste om Romernes Venfkap, Noigtigheden hvormed Stæ- tterne var betalt, Uværdeligheden af Kartago efter Udvæcin- gen af Flaade og C e p h a n t e r, Haardt Man naend- bar havde været ved at modtage Gidsler og forder Vaadmens offerende, og endelig Romernes egen prisfelig Svævan, som de naturligviis ved Dørgiøelsen havde bygget paa, og som det altid havde været at skaae de Meer, som godvillig overgav sig, og Taleren endte med den smukke Vending, at W e n var jo dog u f l u d i g, saa at om end Romerne vilde dræbe eller forflytte Indbyggerne, burde de dog skaae den gamle, berømte Stad, med de mange Tempel, Støtmands-Grave og storte Mindes-Mærker *)! Hørges-Verkerne blev jo nok lidt roet ved at tænke paa „Lyffens Ufsligthed,“ men deres m o r k e M i n s forubagde dog at der var ingen Raade at vente, thi, som C e n s o r i u s frag svarede, det nytedes ikke at snakke mere om hvad „Maaber“ havde befaleet og hvad alfsaa ned- vendig maatte fere og taalde ingen Dvsfættel, saa den eneste Trost han kunde give dem, var at „anføre Grunde,“ som vil- de være overflødig, naar Man havde med Giender at giøre, men kunde nok findes Umagen værdt ved en Forholbs-Regel, der sigtede til „fættel's Vedfættel,“ alfsaa vifsnof ogfna til Romernes men dog i fættel til K a r t a g i n e f e r n s. Dette ubvilledt han nu ret „faberlig“ som Man toler til uare

*) Appian VIII. 78. 81-85.

rige Børn, sigende: H a v e t, som J aldrig kan betragte uden at mindes eders tabte Magt og Valde, frister eder aabenbar kun til Vrede, for at styrte eder i Ulykke, det sølde eder til S i c i l i e n, sølde eder til S p a n i e n, som J dog ei kunde beholde, og sølde eder til midt under Freden at plønde og drukne vore Kribsmænd, hvorefter J mistede S a r d i n i e n. Deuden frister Havet alle Folk med sin „Kæfærdighed“ til stor Begjærlighed, thi see engang til A t h e n i e n s e r n e, hvordan det gik „op og ned“ med dem, mens de var Sø-Folk, ligesom da „vinde og tabe“ er Kribsmænds-Brug, og see, om de kunde styrte deres Begjærlighed, der emsibet endog strækte sig til S i c i l i e n, sevend Magten reent blev taget fra dem og de sit fremmed Besfatning! Siden derimod, da „den lange Vinis“ var rødt ned, hvorefter de, saa at sige, blev „landsforst“, siden har de nu i langsomtlig Tid haft deres „paa det Hæere“, thi en S o - S t a d er at ligne ved et S t i b, der omtumles paa Bølgerne, medens derimod en L a n d - S t a d hører, ligesom Jorden, til de „faste Grundomme“, og lad være, at A g e r - D y r k n i n g e n kansee ikke smider saameget af sig som H a n d l e n, saa er det dog langt bedre at være „i Biske end i Bøve.“ Derfor var ogsaa alle de gamle Konge-Stæder, baade A s s y r i e s og M e d e r s og P e r s e s, luttet Land-Stæder, men da de ikke komme fer ved, vil jeg springe dem over, for at komme til alle de mange Land-Stæder her i A f r i k a, hvor der er „Fred og ingen Hæere“, og hvor J kan vælge hvilke Naboer J vil, sige for Havets Hæisler og for alle de „smertelige Erindringer“, som her bestandig maatte vækkes, deris af de negne Bønde, hvor før eders Hæader købte Havet og det rige Bytte indframmede i Havnene, og deris af de mangfoldige tomme Hvalvinger i eders Fæstnings-Værker, fordem fulgte med Skraphanter, Hyster-Heste og allehaande Korsraad! Kun G l e m s e l kan træste eder over hvad J har tabt, og den kan umuelig synes eder her, hvor Alting minder

om færdige Læder og næret Forventning om noget Lignende, hvortil
 I heller aldrig har kunnet bære jer for at bryde Død og Afstale.
 Guden drømme I altså endnu om Herredømmet, ønske os al Ver-
 dens Ulykke og Lure paa Heiligbed, og hvi stulde vi da skaane Jerns-
 der, græde paa Gjerningen, eller I har skaaet de Griller af Hø-
 vedet, vel fornøiede, som I sige, med eders Afrikanske Hestbølster,
 og da maatte I ogsaa finde edet i at give os „Syn for Sagen“
 ved at stotte fra Havet, som I har overladt os, op paa jeres
 „Afrikanske Gedser“ som I vil nøies med. Naar I græde
 over eders *Tempel* og *Arner*, *Torve* og *Gravstæ-
 der*, da er det ogsaa kun med tørrt Vind; thi det er dog vel
 ikke *Stribs-Wærkerne*, I vil offte til, eller *Murene*,
 I vil holde Mæske over, og vi skal nok spare baade *Tempel*
 og *Gravstæder*, naar vi rive Mæske ned, medens I jo desuden
 faae baade *Arner* og *Torve* og *Tempel* igjen, hvor I sætte
 hen, og det snart ved Vanden bliver eders *Hjem-Stavn*,
 ligesom *Karthago* blev det, da I stittede fra *Tyrus*.
 I klage nu vel ogsaa over, at I har saamange *Handværks-Folk*,
 der leve af Havet, men det har vi jo ogsaa taget i Betragt-
 ning, ved ikke at bræve jer længere fra Havet end festsiddene
Stadier, som er en magelig Rejse, der hvortil kan giøre *Ind-
 sørselen* eller *Udsørselen* af eders Fornødheder besværlig, og
 er selv hele *tyve Stadier* kortere end vi, eders *Herret*, har til
 Havet fra vor *By*. Altsaa, stotte nu kun hen hvor I vil og
 følger frit eders *Høderne-Skiffe*, det var hvad vi menede med,
 at *Karthago* skulde beholde sin Forfatning; thi ved „*Karthago*“
 forstod vi naturligvis „*Jer*“ og ei „en vid *Ford-Vet*“.)

Da *Gesandterne* kom tilbage med den *Besked* og at
 Man ikke engang maatte have *Trist*, mens Man fikke *Dud*
 til *Rom*, da tabte selv de gamle *Naads-Herret* hile deres *Fat-
 ning* og udtredt i *Re-Klager*, saa det hørdes paa *Gaden*, hvor-
 paa den sammenfimsede *Pabel* brød ind, særdeles de *Naads-*

*) *Applan VIII. 86-89.*

Herret, som var Skyld i, Man fillde Gidster og afvæbnede Byen, sende Gesandterne som Mykkes-Bugle, og gennemførte saa Staden som vilde Der, for at tiele Harmen i alle de Italieneres Blod, der boede, iblandt dem. Nogle var imidlertid dog saa befinlige strax at luffe Portens og endnu samme Dag erklærede Maadet Krig, satte alle Slaver i Frihed og udnævnte Hasdrubal, som vel var demt fra Livet men stod dog i Marken med 20000 Mand, til Fjeldt-Herre udenfor Murene, medens en anden Hasdrubal, en Daatters Søn af Masinissa, blev Besatnings-Mand i Byen og satte strax alle Hænder i Arbejde, Nat og Dag, med at forfærdige Vaaben og Krigs-Medfæder. Da nu Borge-Mestere ogsaa, Man ved ei, hvorfor, tøvede nogle Dage med at rykke med Byen, fandt de den til deres store Forbauselse i temmelig god Forsvars-Stand, thi Man havde hvor Dag gjort hundrede Skjalde, trehundrede Sværd, tusinde Kasse-Epob, fem hundrede Landser, og Vildt saamange som mueligt*).

Saaledes begyndte da den tredie Puniske Krig eller rettere Kartagods treaars Velsering, thi Hasdrubal i Marken hater Man ikke det Mindste til, uden naar Romernes sold ledte ham op, hvor han luredt i sine Forfærdninger og faldt over Væg-Troppen naar de vendte tilbage, saa megen Uret har Polyb neppe gjort ham, ved at skildre ham som et Fedt-Svin, der knap kunde vaelte affted**). For de Romerske Borge-Mestere han havde med at gjøre, paa Scipio nær, behøvede han imidlertid ikke at flamme sig, thi Censorius er den Eneste af Hire, vi kan komme ad med at nævne, og den eneste Bedrift vi ved af ham er Taleen, vi herde; medens Polyb selv tilstaaer, at „i Munden“ var Hasdrubal en forfærdlig Helt, ei blot til at bygge men ogsaa

*) Xprian VIII. 91-94.

***) Polyb (Vendstøtter om Dødt) XXXI.

til at tale, saa han kunde prægtig sige, at Skude Karthago brændes, kunde han aldrig ønske sit Liig et heiligere Baal.

End nu den anden Rømske „Afrisker“ angaaer, da er han, som sagt, i Universal-Historien uadskillelig fra Polyb og det er forbeholdt nok for hans Efter-Male, især da Polyb sikkert er Allden til alle vore Efterretninger om ham; men da Polyb med al sin Troværdighed, dog var „af Riid og Riid,“ maa nepot disse Umstændigheder giøre os varsome med vore Lev-Taler over Scipio Milianus, til vi faar anden Hjemmel. Naar vi imidlertid ei bryde os om Høihaands-Tegninger i Historien, men holde os til „Kiends-Giendringer,“ da fristes vi let ikke til at giøre os udsvævende Foesfællinger om Karthagos Vans-Mænd, thi de Bedrifter, Man tilkægger ham, er ingenlunde heroiske men blot dygtige paa Romersk, og Polyb roser ham ogsaa bestandig kun i Sammenligning med hans By-Mænd, blandt hvilke han nødvendig maa have glimret, siden Man ved en Undtagelse gjorde ham til Borge-Mester før han havde Alderen, og saae ham triumfere over Karthago, som hans Formænd kun havde sovet over. Under dem, siger Appian, havde Scipio tjent og reddet dem af mangen Forsægenhed, hvori deres Uuelighed traagde dem, og da han nu valgtes til Borge-Mester, utvetykkelig for at indtage Karthago, hvilede han ikke heller, før han bankt Ceter, men havde mange Samfælsbedre at overvinde, dels fordi Krigs-Lugten under den lange sevnige Besættning var rent forfalbet og dels fordi Staden gjorde fortvilet Mobsand. Da Hasdrubal imidlertid, istedenfor at arbejde paa Byens Udsættning, kastede sig ind i den, indtog Scipio alle de omliggende Stæder og afskar Tilførselen, saa der opkom en sengtelig Hungers-Nød, og snart var det nu Indbyggerne umuligt at forsvare de vidløftige Fæstnings-Værker, saa Scipio bred ind i Neder-Byen (Megara), fuld af Hæver, men maatte dog en heelt Uge

kæmpe i Gaberne som førte op til Tællningen (Vyrfa), og
 Man sees, hvort Quint blev gjort ham skibigt, ligesom
 Franske Mændene i Saragossa. Umenneffelighede
 den og Glendigheden under saadan en Vædde-Kamp mellem Hæ-
 den og Sværdet og alle de ødelæggende Kræfter, der staae til
 Menneskers Tjeneste, lader sig ikke bestræve, men fortjener det
 ei heller, da Forskillingen bliver rædsom nok ved den blotte Be-
 mærkning, at da Vyrfa endelig overgav sig, fandt Scipio af
 en Befolkning paa syv Hange Hundrede Tusinde kun et Halvt
 at sianke Livet. Hadrubal blev ved at trodse, til han
 sad ene i et Laarn med sin Familie og ni hundrede Romerske
 Månnings-Mænd, der ingen Maade turde vente, men at det
 virkelig, som Polyb siger, kun var af dum Storsaglighed og
 Slagsidighed ved Andres Tidseiser, medens han selv var heft-
 skindet og levde stes, det stadfæstet sig forhaufende derud, at
 han skjal sig fra Kone og Børn i Laarnet og siggede Scipio
 blot om sit eget usle Liv. Da de i Laarnet saae ham ligge
 for Scipios Fodder og havde udsødt de grueligste Forhaans-
 ser, indebrændte de dem selv, og at hans Kone ved den
 Leilighed, som en Furie, myrdede sine Børn, forbandede sin
 Mand og velsignede Romerne, anfører Appian vel
 kun som et Øygte, men dog har vi Polybs Hjemmel i det
 Mindste for en Deel deraf*).

Saaledes, siger Appian, faldt da det berømte Kartaga-
 go, efterat have staaet for hundrede Aar, og i en hardind vær-
 gelses Tilstand hele tre Aar trodset Sværdet og Hungers-Nøden,
 en Skabne, Scipio ei uden Laarer kunde betragte, og, stierin-
 de paa Ødelæggelsen, udtred han:

Troja = Borg med Himling = Laar,
 Driam = Folk og Nagle = Gaard,
 Dufaa = dets Time = floot!

*) Polyb (Baudscholter om Det) XXXI. (Rot) XXXIX. 4. Appian
 VIII. 98—104, 107—9, 112—31.

hvad, sagde Polyb, som stod hos og har selv fortalt det, hvad mener du med det? Jeg vil ikke nægte, svarede Scipio, det var mit eget Fædreland jeg tænkte paa og frygtet for, gaar samme Vej*).

De Man nu i Rom havde gjort sig saa lystig som muligt over Kartago's Undergang, som „Ti-Mændene“ over til Afrika og sørgede for at Staden blev til bunds forstyrret og lyst holdelig Forbandelse over hvem der opbygte enten Megara eller Byrsa igjen**), saa det falder vanskeligt at sige bestemt, hvor den gamle Stad har ligget, Kieude Appian, fikket efter Polyb, som baade var Dien-Widne og en berømt Geograph, har ætlig strækt at gjøre Stedet kendeligt***). Dog, at den laze paa Halvøen mellem Apols og Merkurs Forbjerg (Cap Jarcinas og Cap Bon), berømt er Alle enige, og har Rømerne ikke levet os Meer i Vandet, end de selv vidste, kan det være os emtrent det Samme, hvormange Skibe den gamle By laze nord for Tunid; men da det er selden, Man fra Lybland hører Noes over „Danke Dine.“ vil vi dog bemærke, det skal være et Par af dem, der nys har opdaget det rette Brand-Sted, en Efterretning, der nok ogsaa snart vil stadfæste sig.

Det var, siger endelig Appian, i den 160de Olympiade (ved 140 f. Ch.) at Scipio triumferede over Kartago og Nummius over Korinth, hvad ogsaa stemmer med Tallet hos Pausanias, og derved lade vi det være, da en nægere Bestemmelse, om den end var os mulig, ikke bragde os videre. Heller vil vi til Slutning anmærke, at vel kan det gierne være, en Anden har gjort den smukke Lake, Cernfo-

*) Appian VIII. 132.

**) Appian VIII. 133-35.

****) Polyb I. 73. Appian VIII. 95-96.

ri nu s holdt for Karthaginenferne, men at derfor kan han dog gjerne have holdt den selv, og at den i alt Hold unægtelig paa et Haar ligner en saadan „halofubertet Næver,“ som Romeren var, da han, med Sit paa det Terte, trofede den skibbetvære Pariske Kræmper med, at han maatte gietne selv kasse sig en Grav, hvort han vilde, i hele Afrika. Der er for Resten gjerne i enhver Tyrans, ligesom i Napoleens Liv, eet stort Ridings-Værk, om hvilket han selv siger: det var en Forbedelse men ingen Heil, og et Saadant er Karthagos Forstyrrelse i Romer-Riget.

Maffabæerne.

Kongens Kampene Karthago for sit tabte Herredomme og omsider for sin Livsarve, og kun med maadeligt Held Achæerne for den Græske Frihed, saa det alleude for Sjældenhedens Skyld maa behagelig overraske os, at dog endnu ensteds paa Jorden en Kamp for Fædres Gæstgædskab kronedes med Seier, og meget afsluttede maatte vi være klevet, om vi skulde nøgte Grækerne vor Drettagelse, fordi Fædrenes Loven, de Skattebeholdere end Livet og modig forsægtede mod Afiens Tyranner, hverken var givet i det Delphiske Drekelis eller i Niife-Dronningen Egertias men i den Guds Navn, der skabde Himlen og Jorden og skabte Mennesket i sit Billedet. Selv naar vi troede, at denne Gudernes Gud ei havde mere Deel i Moses Loven, end Moses den Seere i Guddommen, og selv naar Palæstina ei var os bekendt som Christendommens Bugge, selv da maatte det være os et opløstende Syn, et heelt Kar-Tusinde efter den magtlose Lov-Givers Død, at se hans svare, heltemodige Kamp, for den sande Guds alt Afguderit ubestakende Dyrelse, kronet med det mest forbaufende Held. Altid maatte vi her se en glimrende Stadsfæstelse paa Blidmands-Døbet af Polyb, at „Sandheden“

